

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X KADENCJA**

Warszawa, dnia 29 października 2021 r.

Druk nr 550

**KOMISJA
RODZINY, POLITYKI
SENIORALNEJ I SPOŁECZNEJ**

**Pan
Tomasz GRODZKI
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Na podstawie art. 76 ust. 1 Regulaminu Senatu Komisja Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej wnosi o podjęcie postępowania w sprawie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej projektu ustawy

o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury.

Do reprezentowania Komisji w dalszych pracach nad tym projektem ustawy upoważniona jest pani senator Magdalena Kochan.

W załączeniu przekazuję projekt ustawy wraz z uzasadnieniem.

Przewodniczący Komisji
Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej
(-) Jan Filip Libicki

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury

Art. 1. W ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359) w art. 109 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli dobro dziecka jest zagrożone, w tym wskutek niewykonania orzeczenia sądu albo ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem, w szczególności w przedmiocie kontaktów z dzieckiem lub postanowienia o przymusowym odebraniu dziecka, sąd opiekuńczy wyda odpowiednie zarządzenia.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 216¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 216¹. § 1. Sąd w sprawach dotyczących osoby małoletniego dziecka jest obowiązany je wysłuchać, jeżeli jego rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości na to pozwala. Wysłuchanie odbywa się poza salą posiedzeń sądowych.

§ 2. Sąd stosownie do okoliczności, rozwoju umysłowego, stanu zdrowia i stopnia dojrzałości dziecka uwzględni jego zdanie i rozsądne życzenia. Nieuwzględnienie zdania dziecka i jego życzeń wymaga uzasadnienia.

§ 3. Jeżeli wysłuchanie, o którym mowa w § 1, odbywa się na terenie sądu lub prokuratury, przeprowadza się je w odpowiednio przystosowanych przyjaznych pomieszczeniach, zapewniających swobodę wypowiedzi i poczucie bezpieczeństwa dziecka.”;

2) w art. 445¹ § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Jeżeli postępowanie w sprawie dotyczącej władzy rodzicielskiej lub kontaktów zostało wszczęte i niezakończony przed wytoczeniem powództwa o rozwód lub o separację, sąd przekazuje sprawę sądowi, w którym toczy się sprawa o rozwód lub o separację. W tym przypadku nie stosuje się art. 579 § 2.”;

3) w art. 576:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Sąd w sprawach dotyczących osoby lub majątku dziecka jest obowiązany je wysłuchać, jeżeli jego rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości na to pozwala, uwzględniając w miarę możliwości jego rozsądne życzenia. Nieuwzględnienie zdania dziecka i jego życzeń wymaga uzasadnienia. Wysłuchanie odbywa się poza salą posiedzeń sądowych.”,

b) dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Jeżeli wysłuchanie, o którym mowa w § 2, odbywa się na terenie sądu lub prokuratury, stosuje się odpowiednio przepis art. 216¹ § 3.”;

4) w art. 579 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 i 3 w brzmieniu:

„§ 2. W sprawach, o których mowa w § 1, sąd opiekuńczy orzeka w terminie sześciu tygodni od dnia wniesienia wniosku.

§ 3. Sąd opiekuńczy nie przyznaje prawa do kontaktów z dzieckiem osobie, która stosowała przemoc, o której mowa w art. 11a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).”;

5) w art. 582¹ § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W razie uzasadnionej obawy naruszenia obowiązków wynikających z postanowienia o kontaktach przez osobę, pod której pieczę dziecko pozostaje, lub osobę uprawnioną do kontaktu z dzieckiem albo osobę, której tego kontaktu zakazano, sąd opiekuńczy może zagrozić nakazaniem zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej, stosownie do zasad określonych w art. 598¹⁵, na rzecz funduszu alimentacyjnego, o którym mowa w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 877), zwanego dalej „funduszem alimentacyjnym”.”;

6) w art. 598¹⁵ § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Jeżeli osoba, pod której pieczę dziecko pozostaje, nie wykonuje albo niewłaściwie wykonuje obowiązki wynikające z orzeczenia albo ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem w przedmiocie kontaktów z dzieckiem, sąd opiekuńczy, uwzględniając dobro dziecka, rodzaj i zakres naruszonych albo niewłaściwie wykonanych obowiązków oraz sytuację majątkową tej osoby, zagrozi jej nakazaniem zapłaty na rzecz funduszu alimentacyjnego oznaczonej sumy pieniężnej za każde naruszenie obowiązku. Oznaczona suma pieniężna za jedno naruszenie obowiązku nie może być wyższa niż 500 zł.

§ 2. Jeżeli osoba uprawniona do kontaktu z dzieckiem albo osoba, której tego kontaktu zakazano, narusza obowiązki wynikające z orzeczenia albo z ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem w przedmiocie kontaktów z dzieckiem, sąd opiekuńczy zagrozi tej osobie nakazaniem zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej na rzecz funduszu alimentacyjnego, stosując odpowiednio przepis § 1.”;

7) w art. 598¹⁸:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Przed wydaniem postanowień, o których mowa w oddziale niniejszym, sąd wysłucha uczestników postępowania, a także dziecka, jeżeli jego rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości na to pozwala. Wysłuchanie dziecka odbywa się poza salą posiedzeń sądowych.”,

b) dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Jeżeli wysłuchanie, o którym mowa w § 2, odbywa się na terenie sądu lub prokuratury, stosuje się odpowiednio przepis art. 216¹ § 3.”;

8) w art. 665⁵ § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. W sprawach, o których mowa w § 1, przepisy art. 568, art. 569, art. 570, art. 570¹ § 1–2, art. 572–577, art. 578 § 1, art. 578¹, art. 579 § 1 oraz art. 582 stosuje się odpowiednio.”;

9) w art. 756² w § 1 część wspólna otrzymuje brzmienie:

„– sąd, na wniosek uprawnionego, może w postanowieniu o udzieleniu zabezpieczenia zagrozić obowiązanemu nakazaniem zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej na rzecz funduszu alimentacyjnego na wypadek naruszenia obowiązków określonych w tym postanowieniu.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2020 r. poz. 1366 oraz z 2021 r. poz. 21) w art. 2 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) szkolenie i doskonalenie zawodowe sędziów, asesorów sądowych, prokuratorów i asesorów prokuratury w celu uzupełnienia ich specjalistycznej wiedzy, w tym w zakresie zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie, a także umiejętności zawodowych;”.

Art. 4. Do postępowań w sprawach dotyczących władzy rodzicielskiej lub kontaktów, o których mowa w art. 445¹ § 2, ustawy zmienianej w art. 2 w brzmieniu dotychczasowym, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 5. Do postępowań w sprawie zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej za naruszenie obowiązków wynikających z orzeczenia albo ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem w przedmiocie kontaktów z dzieckiem wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy art. 598¹⁵ § 1 i 2 ustawy zmienianej w art. 2 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 6. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Celem projektu ustawy jest wzmocnienie ochrony praw i dobra dziecka w sytuacji rozpadu rodziny, a w szczególności w przypadku gdy kwestia opieki nad dzieckiem pozostaje sporną pomiędzy rodzicami. Ponadto projekt przewiduje zmiany w zakresie istniejących w systemie prawnym narzędzi, przy pomocy których sądy mogą egzekwować, w sposób zgodny ze swoimi wcześniejszymi orzeczeniami albo regulami określonymi w postanowieniach ugody zawartej przed sądem lub mediatorem, wykonywanie kontaktu obojga rodziców z dzieckiem. Zmiany te mają na celu zwiększenie skuteczności tych przepisów, a także uwzględnienie w sprawach dotyczących wykonywania kontaktów z dzieckiem jego dobra.

W celu osiągnięcia powyższego projekt ustawy przewiduje wprowadzenie zmian w ustawie:

- 1) z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (dalej „k.r.o.”);
- 2) z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (dalej „k.p.c.”);
- 3) z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury.

Zgodnie z art. 109 § 1 k.r.o. sąd opiekuńczy wyda odpowiednie zarządzenia, jeżeli dobro dziecka jest zagrożone. Sąd opiekuńczy władny jest, na podstawie przywołanego przepisu, wydać każde zarządzenie, jakiego w danych okolicznościach wymaga dobro dziecka. Niemniej jednak wydaje się zasadnym bezpośrednio wskazanie w ustawie, że sąd wyda odpowiednie zarządzenie także wtedy, gdy dobro dziecka jest zagrożone na skutek niewykonania orzeczenia sądu albo ugody zawartej przed sądem lub mediatorem.

Wyraźne określenie w treści przepisu, że tego rodzaju reakcja sądu będzie możliwa również w przypadku niewykonywania orzeczenia opiekuńczego, będzie dla rodziców jasnym komunikatem wskazującym na skutki braku realizacji orzeczenia sądu czy też wspomnianej ugody. Rozwiązanie to powinno w znacznie większym – niż obecnie – zakresie wymuszać na stronie zobowiązanej wykonywanie orzeczeń, poszukiwanie porozumienia ze stroną uprawnioną oraz współpracę stron w zakresie wykonywania kontaktów z dzieckiem.

W świetle obowiązującego art. 216¹ § 1 k.p.c. sąd w sprawach dotyczących osoby małoletniego dziecka wysłucha je, jeżeli jego rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości na to pozwala.

Należy przypomnieć, że wprowadzenie tego przepisu do k.p.c. było podyktowane koniecznością uwzględnienia treści:

- 1) art. 72 ust. 3 Konstytucji, nakazującego wysłuchanie i w miarę możliwości uwzględnienie zdania dziecka przez organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dziecko;
- 2) art. 12 Konwencji o prawach dziecka przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. poz. 526, z późn. zm.);
- 3) trzeciej zasady rekomendacji nr R/84/4 Komitetu Rady Ministrów Rady Europy z 28 lutego 1984 r. w sprawie odpowiedzialności rodzicielskiej.

Praktyka pokazuje jednak, że nie wszystkie sądy stosują ten przepis w jednakowy sposób tzn. realizują wynikający z tego przepisu obowiązek wysłuchania dziecka. „Zarówno badania aktowe, jak również ankiety wypełnione przez sędziów, dowodzą, że rozumienie wysłuchania dziecka jest różne i ma to zasadniczy wpływ na stosowanie omawianej instytucji. Dało się zauważyć w niektórych sprawach wprost skrajne podejście sędziów do tej instytucji prawa. Część z nich zdaje się uważać, że wysłuchanie jest zasadniczo obligatoryjnym i kluczowym dowodem w sprawie dotyczącej osoby lub majątku dziecka. Inni zaś reprezentują odmienne stanowisko, odnosząc się z rezerwą do wysłuchania dziecka, a nawet kontestując obowiązujące prawo dziecka do wysłuchania. (...) Przeprowadzone badania wskazują, że ilość wysłuchań jest niedostateczna. Z jednej strony wielu sędziów podchodzi z dużą rezerwą do wysłuchania dziecka, uważając, że bezpośredni kontakt z nim jest zastrzeżony dla psychologów, pedagogów lub nawet kuratorów sądowych. Z drugiej strony mała popularność wysłuchań dzieci przez sądy wynika przede wszystkim z faktu, że znaczna część sędziów uważa, iż tzw. wysłuchanie pośrednie zgodne jest z wymaganiami art. 216¹ oraz art. 576 § 2 k.p.c., a ponadto przepisy te nie są traktowane jako bezwzględnie obowiązujące. Powoływanie się na dobro dzieci, jako przesłankę uniemożliwiającą ich wysłuchanie, powoduje przerwienie na biegłych psychologów lub kuratorów obowiązku zapoznania się ze zdaniem małoletnich. W tym kontekście niepokojące są praktyki niektórych sądów, które w ogóle nie stosują obowiązującego prawa. Część przesłanych akt spraw, w których nie dokonano w ogóle wysłuchania dzieci, ma o tyle znaczenie, że w sprawach tych istniała możliwość (a nawet było to wskazane) wysłuchania dziecka, lecz sąd tego nie uczynił. Wydaje się, że w niektórych sądach instytucja wysłuchania bezpośredniego po prostu „nie przyjęła się”. Co gorsze, dokonywane w niektórych sądach wysłuchania

pośrednie cechuje przypadkowość, a mianowicie do takiego wysłuchania dochodzi, o ile biegli lub kurator z własnej inicjatywy podejmą działania w tym kierunku”¹⁾.

W związku z tym proponowana zmiana polega na jednoznacznym wskazaniu, że sąd jest obowiązany do wysłuchania dziecka, jeżeli jego rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości na to pozwala.

Ponadto zgodnie z § 2 tego artykułu sąd jest obowiązany – stosownie do okoliczności, rozwoju umysłowego, stanu zdrowia i stopnia dojrzałości dziecka – uwzględnić jego zdanie i rozsądne życzenia. Proponowana zmiana zmierza do tego, aby w przypadku nieuwzględnienia zdania dziecka i jego życzeń, sąd uzasadnił swoją decyzję.

Rozwiązanie to ma na celu zwiększenie roli dziecka w rozpoznawanej sprawie i zapobieganie jego przedmiotowego traktowania, a tym samym pomijania nadrzędnej wartości – dobra dziecka.

Niezależnie od powyższego w odniesieniu do miejsca wysłuchania dziecka obowiązująca regulacja określa jedynie, że wysłuchanie to odbywa się poza salą posiedzeń sądowych. Projektowana w tym zakresie zmiana przewiduje dodanie przepisu, określającego, że jeżeli wysłuchanie dziecka odbywa się na terenie sądu lub prokuratury, przeprowadza się je w odpowiednio przystosowanych przyjaznych pomieszczeniach, zapewniających swobodę wypowiedzi i poczucie bezpieczeństwa dziecka. Zmiana ta ma na celu zminimalizowanie stresu spowodowanego koniecznością wizyty dziecka w sądzie.

Analogiczne rozwiązania zaproponowano w zmienianym art. 576 k.p.c. regulującym postępowanie sądu w sprawach dotyczących osoby lub majątku dziecka.

Projekt przewiduje także propozycję usprawnienia postępowań sądowych powiązanych z postępowaniem o rozwód lub o separację czyli przepis art. 445¹ k.p.c. Jest to istotne z uwagi na prawa stron i uczestników postępowania, ale pośrednio również przekłada się na sytuację ich małoletnich dzieci. Niewątpliwie przedłużające się postępowania tworzą sytuację niepewności, a to wpływa na poziom stresu, destabilizację i poczucie bezpieczeństwa dzieci.

W świetle obowiązujących przepisów postępowania dotyczące władzy rodzicielskiej lub kontaktów wszczęte przed wytoczeniem powództwa o rozwód lub separację, które nie zostały zakończone, ulegają zawieszeniu i oczekują na zakończenie sprawy rozwodowej. Sprawa

---

¹⁾ Marcin Cieśliński, *Praktyka sądowa wysłuchania małoletnich w postępowaniach cywilnych w kontekście idei przyjaznego wysłuchania dziecka (komunikat o wynikach badania)*, „Prawo w działaniu. Sprawy cywilne” 24/2015 s. 223, 233 i 234.

zostaje zawieszona niejednokrotnie na okres kilku lat, a następnie w większości przypadków jest umarzana. Konieczna jest zatem koncentracja postępowań oraz materiału dowodowego przed jednym sądem i podjęcie rozstrzygnięcia w jednym postępowaniu. Ideą jest, aby w takich okolicznościach sprawami z wyżej wymienionego zakresu zajmował się jeden sąd – sąd właściwy do orzekania w sprawach o rozwód i separację. W związku z tym projektowany art. 445¹ § 2 k.p.c. przewiduje przekazywanie sprawy dotyczącej władzy rodzicielskiej lub kontaktów, w przypadku której postępowanie zostało wszczęte i niezakończone przed wytoczeniem powództwa o rozwód lub separację, do sądu, przed którym toczy się postępowanie w sprawie o rozwód lub separację.

Ponadto projekt ustawy ma na celu uwzględnienie art. 31 Konwencji Stambulskiej, w myśl którego Strony przyjmują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki w celu zapewnienia, by przy ustalaniu prawa do opieki i do widzenia z dzieckiem były brane pod uwagę przypadki przemocy objęte zakresem niniejszej konwencji. Strony przyjmują konieczne środki ustawodawcze lub inne środki w celu zapewnienia, by wykonywanie prawa do opieki i do widzenia z dzieckiem nie stanowiło zagrożenia dla praw i bezpieczeństwa ofiary lub dzieci.

Zmierza także do uwzględnienia uwagi 10 Rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 6 października 2021 r. w sprawie wpływu, jaki na kobiety i dzieci wywierają przemoc ze strony partnera oraz prawo pieczy nad dzieckiem (2019/2166(INI)), która podkreśla, że „nieuwzględnienie przemocy ze strony partnera w decyzjach dotyczących prawa do pieczy i odwiedzin stanowi naruszenie przez zaniedbanie prawa człowieka do życia, do życia bez przemocy oraz do zdrowego rozwoju kobiet i dzieci; wyraźnie zaznacza, że każdą formę przemocy, w tym bycie świadkiem przemocy wobec rodzica lub bliskiej osoby, należy uznać w świetle prawa i w praktyce za naruszenie praw człowieka oraz czyn wymierzony w dobro dziecka ...”.

W celu osiągnięcia powyższego projekt wprowadza zmianę w art. 579 k.p.c. (poprzez dodanie § 3), która zmierza do wyeliminowanie możliwości przyznania prawa do kontaktów z dzieckiem osobie, która stosowała przemoc, o której mowa w art. 11a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).

Niezwykle istotny dla dobra dziecka jest czas, w jakim zapada orzeczenie rozstrzygające przy którym z rodziców dziecko pozostanie. W związku z tym projekt przewiduje także zmianę art. 579 (dodanie § 2), tak aby wyznaczyć termin – sześć tygodni od dnia wniesienia

wniosku – na wydanie przez sąd opiekuńczy orzeczenia w sprawach dotyczących władzy rodzicielskiej lub kontaktów z dzieckiem.

Zmiana art. 665⁵ § 2 k.p.c. jest konsekwencją zmienianego art. 579.

Projekt ustawy przewiduje także wprowadzenie zmian w regulacji dotyczącej wykonywania kontaktów z dzieckiem.

Obowiązujący art. 598¹⁵ k.p.c. przewiduje możliwość zagrożenia sankcją pieniężną za naruszenie obowiązków w przedmiocie kontaktów z dzieckiem. W przypadku gdy osoba, pod której pieczę dziecko pozostaje, nie wykonuje albo niewłaściwie wykonuje obowiązki wynikające z orzeczenia albo z ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem w przedmiocie kontaktów z dzieckiem, sąd opiekuńczy, może zagrozić jej nakazaniem zapłaty na rzecz osoby uprawnionej do kontaktu z dzieckiem oznaczonej sumy pieniężnej za każde naruszenie tego obowiązku. Analogiczna regulacja dotyczy możliwości zagrożenia sankcją pieniężną, jeżeli osoba uprawniona do kontaktu z dzieckiem albo osoba, której tego kontaktu zakazano narusza obowiązki wynikające z orzeczenia albo z ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem w przedmiocie kontaktów z dzieckiem.

Praktyka stosowania tej regulacji wskazuje na jej niewłaściwe wykorzystywanie, które jednocześnie pogłębia antagonizmy między rodzicami (zobowiązanym a uprawnionym). Podnieść należy, iż nierzetelne skargi w zakresie wykonawstwa kontaktów nie muszą dotyczyć jedynie chęci odzyskania alimentów (jak zauważał Rzecznik Praw Obywatelskich) – jeśli alimenty były w ogóle płacone, czego także nie bada się w postępowaniu o wykonanie kontaktów – ale mogą dotyczyć np. kierowania się chęcią stosunkowo łatwego wzbogacenia własnego (przy dysproporcji majątkowej stron) lub chęcią prostego upokorzenia dawnego partnera, gdy konkretna osoba przyjmuje tzw. „karzącą postawę”. Przyjęcie takiej postawy ułatwione jest okolicznością, iż tzw. kara prywatna jest jedyną prawem przewidzianą metodą wykonywania kontaktów (sąd nie ma alternatywy), a ponadto faktem, iż polega na zasądzeniu sumy pieniężnej (kary) bezpośrednio na rzecz drugiego rodzica. Ponadto orzekanie kar następuje w sposób zupełnie arbitralny, z uwagi między innymi na brak określenia ich górnej wysokości.

W związku z powyższym projekt przewiduje, aby w przypadku gdy dana osoba nie wykonuje albo niewłaściwie wykonuje obowiązki wynikające z orzeczenia albo z ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem w przedmiocie kontaktów z dzieckiem, sąd opiekuńczy mógł zagrozić nakazaniem zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej na rzecz funduszu

alimentacyjnego, o którym mowa w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 877). Jednocześnie przewiduje się, że oznaczona suma pieniężna za jedno naruszenie nie może być wyższa niż 500 zł.

Ponadto w świetle obowiązujących przepisów w przypadku naruszenia obowiązków w wyżej wymienionym zakresie, sąd wydając postanowienie o nakazie zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej bierze pod uwagę jedynie sytuację majątkową osoby dokonującej naruszeń.

W postępowaniach tego rodzaju przepisy i sądy orzekające nie uwzględniają podmiotowości dziecka – nie wysłuchuje i nie bada się dziecka, wskazując na etap „egzekucji” – nie uwzględnia się, iż nierealizacja kontaktów może wystąpić w skutek oporu samego małoletniego, czy też z przyczyn leżących po stronie uprawnionego, mogących powstać w każdym czasie, czyli także po unormowaniu kontaktów (także w związku z przebiegiem kontaktów).

Wszystko powyższe należy także rozpatrywać przy świadomości istniejącej pobieżności badania spraw o uregulowanie kontaktów a także zachwiania związku czasowego wydania postanowienia regulującego kontakty i jego wykonania. Wobec dynamiki stosunków rodzinnych, przy powszechnie znanej długotrwałości postępowań sądowych, w każdej sytuacji wykonywania kontaktów ingerencja sądu jest spóźniona, a jedyny prawem przewidziany instrument wykonywania kontaktów (pośrednia egzekucja w trybie tzw. przymusu prywatnego) nie umożliwia elastycznej ingerencji sądowej w naczelną sferę opiekuńczą.

Normy prawne winny nakazywać rzetelne (całościowe) badanie przyczyn, wobec których nie doszło do zrealizowania kontaktów, bowiem tylko pełne zbadanie sytuacji rodzinnej może wykazać zawinienia w naruszeniu obowiązków.

W celu uwzględnienia powyższego w zmienianym art. 598¹⁵ § 1 k.p.c. doprecyzowano, że sąd będzie mógł zagrozić nakazaniem zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej za każde naruszenie obowiązku uwzględniając nie tylko sytuację majątkową tej osoby, lecz także dobro dziecka, rodzaj i zakres naruszonych albo niewłaściwie wykonanych obowiązków.

Proponowana zmiana art. 582¹ § 3 i art. 756² k.p.c. stanowi konsekwencję projektowanej regulacji, która przewiduje, że w przypadku naruszenia obowiązków wynikających z postanowienia o kontaktach sąd opiekuńczy będzie mógł zagrozić nakazaniem zapłaty

oznaczonej sumy pieniężnej, stosownie do zasad określonych w art. 598¹⁵ k.p.c., na rzecz funduszu alimentacyjnego a nie osoby uprawnionej do kontaktu.

Projekt przewiduje także wprowadzenie zmian w ustawie z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2020 r. poz. 1366) poprzez zwiększenie zakresu szkolenia i doskonalenia zawodowego sędziów, asesorów sądowych, prokuratorów i asesorów prokuratury prowadzonego w celu uzupełnienia ich specjalistycznej wiedzy, o zachowania polegające na stosowaniu przemocy w rodzinie.

Projekt ustawy zawiera także przepis, który przewiduje, że do postępowań w sprawie zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej za naruszenie obowiązków wynikających z orzeczenia albo ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem w przedmiocie kontaktów z dzieckiem wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy będą stosowane przepisy nowe, czyli nakazujące zapłatę oznaczonej sumy pieniężnej na rzecz funduszu alimentacyjnego.

Ponadto projekt przesądza, że sprawy dotyczące władzy rodzicielskiej lub kontaktów, o których mowa w art. 445¹ § 2 k.p.c., będące w toku w chwili wejścia w życie ustawy, będą podlegały regułom dotychczasowym.

Projekt przewiduje, że ustawa wejdzie w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

Oczekiwane skutki społeczne, gospodarcze i finansowe oraz wyniki konsultacji zostaną przedstawione w Ocenie Skutków Regulacji. Nadesłane w ramach konsultacji opinie i uwagi zostaną zamieszczone na senackiej stronie internetowej.

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

<p>Tytuł projektu: <i>ustawa o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury</i></p> <p>Przedstawiciel wnioskodawcy: senator Magdalena Kochan</p> <p>Osoby odpowiedzialne za projekt w Biurze Legislacyjnym: Danuta Drypa, główny legislator, tel. 22 694 9192 w zakresie OSR: Katarzyna Majewska, główny ekspert, tel. 22 694 9259</p>	<p>Data sporządzenia: 25 października 2021 r.</p> <p>Źródło: inicjatywa komisji senackiej</p> <p>Nr druku: 550</p>
--	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Według informacji Ministerstwa Sprawiedliwości do polskich sądów co roku wpływa około 90 tys. spraw o rozwód lub separację.¹ W 2019 r. około 65 tys. małżeństw skończyło się rozwodem, z czego **około 37 tys. rozwodów** (około 57%) **dotyczyło małżeństw z dziećmi w wieku poniżej 18 lat** (21,9 tys. – małżeństwa z 1 dzieckiem; 12,9 tys. – małżeństwa z 2 dziećmi; 1,8 tys. – małżeństwa z 3 dziećmi; 0,4 tys. – małżeństwa z 4 i więcej dziećmi). Należy zauważyć, iż w przypadku rozwodu małżonków, sąd rozstrzyga również o władzy rodzicielskiej nad wspólnym małoletnim dzieckiem obojga małżonków i kontaktach rodziców z dzieckiem oraz orzeka, w jakiej wysokości każdy z małżonków jest obowiązany do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka (art. 58 § 1 ustawy – *Kodeks rodzinny i opiekuńczy*).

W praktyce jednak kwestia wykonywania kontaktów z dziećmi pozostaje niezmiennie problematyczna, co sygnalizuje m.in. Rzecznik Praw Dziecka (RPD). W opinii RPD funkcjonujące w polskim porządku prawnym mechanizmy umożliwiające osobie uprawnionej egzekwowanie od osoby, pod której piecza dziecko pozostaje, prawidłowego wykonywania obowiązków wynikających z orzeczenia albo z ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem w przedmiocie kontaktów z dzieckiem, są nieskuteczne.²

Kwestii niewykonywania lub nieprawidłowego wykonywania kontaktów z dziećmi są poświęcone przepisy art. 598¹⁵–598²¹ ustawy – *Kodeks postępowania cywilnego* (k.p.c.), które zakładają dwuetapowe postępowanie obejmujące najpierw zagrożenie zapłatą oznaczonej sumy pieniężnej za każde naruszenie obowiązków na rzecz osoby uprawnionej do kontaktów, a w razie dalszego utrudniania lub uniemożliwiania kontaktów – nakazanie zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej przez rodzica sprawującego bezpośrednią opiekę nad dzieckiem na rzecz osoby uprawnionej do kontaktów.

Z analizy sprawozdań gromadzonych corocznie przez Ministerstwo Sprawiedliwości wynika, że liczba spraw wszczynanych na podstawie powołanych przepisów pozostaje od kilku lat na podobnym poziomie. W 2020 r. zapadło łącznie 808 orzeczeń w sprawach dotyczących wykonywania kontaktów z dziećmi, w 2019 r. – 1 044, zaś w 2018 r. – 1 057. Na uwagę zasługuje również to, że w 2020 r. tylko w 142 przypadkach zapadły orzeczenia o nakazaniu zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej, podczas gdy orzeczenia o zagrożeniu zapłatą oznaczonej sumy pieniężnej wydano w 634 przypadkach (łącznie wobec osób, pod pieczę których dziecko pozostaje oraz wobec osób uprawnionych do kontaktów). Z analizy spraw wpływających do RPD wynika, że znacząca różnica między liczbą orzeczeń wydanych na poszczególnych etapach postępowania wynika z jednej strony z tego, że w części spraw skuteczne okazało się przeprowadzenie tylko pierwszego etapu i do kontaktów zaczęło dochodzić, zaś z drugiej strony powodem tego stanu rzeczy jest wydanie nowego postanowienia zmieniającego formę dotychczasowych kontaktów, co skutkowało „upadkiem” wcześniej wydanego zabezpieczenia, a tym samym wydanego poprzednio tytułu wykonawczego.³

W opinii RPD **funkcjonujące w polskim porządku prawnym mechanizmy nie zapewniają w sposób wystarczająco skuteczny realizacji kontaktów i obecności obojga rodziców w wychowaniu i życiu dziecka**. Dlatego, w ocenie Rzecznika, konieczne jest stworzenie nowych i skutecznych rozwiązań prawnych zachęcających i ułatwiających nawiązywanie porozumień rodzicielskich, jak też zapewnienie znacznie większej skuteczności prawidłowego wykonywania obowiązków wynikających z orzeczenia albo z ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem w przedmiocie kontaktów z dzieckiem.⁴

Kolejną kwestią związaną z powyższą problematyką jest stosowanie w praktyce przepisu art. 216¹ § 1 k.p.c., zgodnie z którym sąd w sprawach dotyczących osoby małoletniego dziecka wysłucha je, jeżeli jego rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości na to pozwala.

¹ Dane Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości

² Pismo Rzecznika Praw Dziecka z dnia 21 kwietnia 2021 r., nr ZSR.422.1.2021.ER, skierowane do Ministra Sprawiedliwości

³ *Ibidem*

⁴ *Ibidem*

Praktyka bowiem pokazuje, że nie wszystkie sądy stosują ten przepis w jednakowy sposób tzn. realizują wynikający z niego obowiązek wysłuchania dziecka. „Zarówno badania aktowe, jak również ankiety wypełnione przez sędziów, dowodzą, że rozumienie wysłuchania dziecka jest różne i ma to zasadniczy wpływ na stosowanie omawianej instytucji. Dało się zauważyć w niektórych sprawach wprost skrajne podejście sędziów do tej instytucji prawa. Część z nich zdaje się uważać, że wysłuchanie jest zasadniczo obligatoryjnym i kluczowym dowodem w sprawie dotyczącej osoby lub majątku dziecka. Inni zaś reprezentują odmienne stanowisko, odnosząc się z rezerwą do wysłuchania dziecka, a nawet kontestując obowiązujące prawo dziecka do wysłuchania. (...) **Przeprowadzone badania wskazują, że ilość wysłuchań jest niedostateczna.** Z jednej strony wielu sędziów podchodzi z dużą rezerwą do wysłuchania dziecka, uważając, że bezpośredni kontakt z nim jest zastrzeżony dla psychologów, pedagogów lub nawet kuratorów sądowych. Z drugiej strony mała popularność wysłuchań dzieci przez sądy wynika przede wszystkim z faktu, że znaczna część sędziów uważa, iż tzw. wysłuchanie pośrednie zgodne jest z wymaganiami art. 216¹ oraz art. 576 § 2 k.p.c., a ponadto przepisy te nie są traktowane jako bezwzględnie obowiązujące. Powoływanie się na dobro dzieci, jako przesłankę uniemożliwiającą ich wysłuchanie, powoduje przerzucenie na biegłych psychologów lub kuratorów obowiązku zapoznania się ze zdaniem małoletnich. W tym kontekście niepokojące są praktyki niektórych sądów, które w ogóle nie stosują obowiązującego prawa. Część przesłanych akt spraw, w których nie dokonano w ogóle wysłuchania dzieci, ma o tyle znaczenie, że w sprawach tych istniała możliwość (a nawet było to wskazane) wysłuchania dziecka, lecz sąd tego nie uczynił. Wydaje się, że w niektórych sądach instytucja wysłuchania bezpośredniego po prostu „nie przyjęła się”. Co gorsze, dokonywane w niektórych sądach wysłuchania pośrednie cechuje przypadkowość, a mianowicie do takiego wysłuchania dochodzi, o ile biegli lub kurator z własnej inicjatywy podejmą działania w tym kierunku”⁵.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt.

Rekomendowanym rozwiązaniem jest dokonanie zmian w ustawach – *Kodeks rodzinny i opiekuńczy*, *Kodeks postępowania cywilnego* oraz ustawie o *Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury* w następującym zakresie:

- bezpośredniego wskazania w ustawie – *Kodeks rodzinny i opiekuńczy*, że sąd wyda odpowiednie zarządzenie także wtedy, gdy dobro dziecka jest zagrożone na skutek niewykonania orzeczenia sądu albo ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem,
- jednoznacznego wskazania, że w sprawach dotyczących osoby małoletniego dziecka sąd jest obowiązany je wysłuchać, jeżeli jego rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości na to pozwala, zaś nieuwzględnienie zdania dziecka i jego życzeń będzie wymagało uzasadnienia,
- wskazania, że jeżeli wysłuchanie dziecka odbywa się na terenie sądu lub prokuratury, przeprowadza się je w odpowiednio przystosowanych przyjaznych pomieszczeniach, zapewniających swobodę wypowiedzi i poczucie bezpieczeństwa dziecka,
- usprawnienia postępowań sądowych powiązanych z postępowaniem o rozwód lub o separację, tj. przekazywanie sprawy dotyczącej władzy rodzicielskiej lub kontaktów, w przypadku której postępowanie zostało wszczęte i niezakończony przed wytoczeniem powództwa o rozwód lub separację, do sądu, przed którym toczy się postępowanie w sprawie o rozwód lub separację,
- określenia terminu – sześciu tygodni od dnia wniesienia wniosku – na wydanie przez sąd opiekuńczy orzeczenia w sprawach dotyczących władzy rodzicielskiej lub kontaktów z dzieckiem,
- wyeliminowania możliwości przyznania prawa do kontaktów z dzieckiem osobie, która stosowała przemoc,
- zmiany sposobu zapłaty swoistej kary pieniężnej w przypadku, gdy dana osoba nie wykonuje albo niewłaściwie wykonuje obowiązki wynikające z orzeczenia albo z ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem w przedmiocie kontaktów z dzieckiem – zapłata na rzecz funduszu alimentacyjnego a nie na rzecz osoby uprawnionej do kontaktu z dzieckiem, jak dotychczas; określenie maksymalnej wysokości „kary” za jedno naruszenie (500 zł),
- zwiększenie zakresu szkolenia i doskonalenia zawodowego sędziów, asesorów sądowych, prokuratorów i asesorów prokuratury prowadzonego w celu uzupełnienia ich specjalistycznej wiedzy o zachowania polegające na stosowaniu przemocy w rodzinie.

Oczekiwany efekt regulacji będzie wzmocnienie ochrony dobra dziecka w sytuacji rozpadu małżeństwa rodziców oraz poprawa skuteczności prawidłowego wykonywania obowiązków wynikających z orzeczenia albo z ugody zawartej przed sądem lub mediatorem, w szczególności w przedmiocie kontaktów z dzieckiem.

⁵ M. Cieśliński, *Praktyka sądowa wysłuchania małoletnich w postępowaniach cywilnych w kontekście idei przyjaznego wysłuchania dziecka (komunikat o wynikach badania)*, „Prawo w działaniu. Sprawy cywilne” 24/2015

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Rosnąca świadomość społeczna niesprawiedliwości dotyczących dzieci oraz głębsze zrozumienie ich potrzeb, których zaspokojenie jest konieczne dla prawidłowego rozwoju, doprowadziło do powstania ruchów na rzecz ochrony praw dzieci. W ciągu ostatniego stulecia zmieniły się również międzynarodowe standardy w zakresie ochrony dzieci, czego konsekwencją jest przyznanie dzieciom realnych praw i zapewnienie ich egzekwowania. Za przełomowe osiągnięcie w zakresie ochrony praw człowieka i praw dziecka uznaje się powszechnie przyjęcie w dniu 20 listopada 1989 r. przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych *Konwencji o prawach dziecka*. Wymieniona konwencja gwarantuje i ustanawia minimalne standardy ochrony praw dzieci we wszystkich dziedzinach.⁶

W myśl art. 3 *Konwencji o prawach dziecka* „we wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez publiczne lub prywatne instytucje opieki społecznej, sądy, władze administracyjne lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną będzie najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka. Państwa-Strony działają na rzecz zapewnienia dziecku ochrony i opieki w takim stopniu, w jakim jest to niezbędne dla jego dobra, biorąc pod uwagę prawa i obowiązki jego rodziców, opiekunów prawnych lub innych osób prawnie za nie odpowiedzialnych, i w tym celu będą podejmowały wszelkie właściwe kroki ustawodawcze oraz administracyjne. Państwa-Strony czuwają, aby instytucje, służby oraz inne jednostki odpowiedzialne za opiekę lub ochronę dzieci dostosowały się do norm ustanowionych przez kompetentne władze, w szczególności w dziedzinach bezpieczeństwa, zdrowia, jak również dotyczących właściwego doboru kadr tych instytucji oraz odpowiedniego nadzoru”.

Ponadto przepis art. 12 ww. *Konwencji* stanowi, że „Państwa-Strony zapewniają dziecku, które jest zdolne do kształtowania swych własnych poglądów, prawo do swobodnego wyrażania własnych poglądów we wszystkich sprawach dotyczących dziecka, przyjmując je z należytą wagą, stosownie do wieku oraz dojrzałość dziecka. W tym celu dziecko będzie miało w szczególności zapewnioną możliwość wypowiadania się w każdym postępowaniu sądowym i administracyjnym, dotyczącym dziecka, bezpośrednio lub za pośrednictwem przedstawiciela bądź odpowiedniego organu, zgodnie z zasadami proceduralnymi prawa wewnętrznego”.

Przykładowo: prawo małoletniego do bycia wysłuchanym w postępowaniach, w których zapadają decyzje w jego sprawach, w procesach przed sądem rodzinnym dotyczących wykonywania władzy rodzicielskiej, wprowadzono w Norwegii od 7 roku życia, a w Belgii od 12 roku życia dziecka, jednak dziecko może zrzec się tego prawa. W Belgii, jeśli dziecko ma mniej niż 12 lat, nie jest informowane przez sąd o prawie do bycia wysłuchanym, ale może się o to zwrócić i sędzia musi uwzględnić tę prośbę. W Szwajcarii uznano, że w najlepszym interesie dziecka, w zależności od sytuacji i poziomu jego dojrzałości, sąd ma wziąć pod uwagę i uszanować opinię małoletniego. Opinia ta jest ważna, gdyż sprawia, że alternatywne miejsce zamieszkania jest przez dziecko akceptowane i „działa dobrze”. Jeżeli dziecko wyraża opinię przeciwko zmianie miejsca zamieszkania, perspektywy dobrze funkcjonującej współpracy wydają się nikłe. Ponieważ istnieją duże różnice między dziećmi pod względem dojrzałości, określenie wieku dzieci byłoby niewłaściwe. Szwajcarscy decydenci wydają się być rozdarci między dwiema sprzecznymi zasadami: prawem dziecka do tego, by jego głos został wysłuchany w procesie i chęcią ochrony dziecka przed zmuszaniem go do wyboru między rodzicami. Osiągnięty kompromis wskazuje, że sądy powinny „brać pod uwagę” opinie dziecka, jeśli można uznać, że osiągnęło ono wymagany poziom dojrzałości. Ostatecznie to sąd decyduje, kiedy zastosować się do opinii dziecka i jaką nadać jej wagę. Również sądy australijskie muszą wziąć pod uwagę opinię dziecka. Korzysta się w tym celu ze sprawozdań z konsultacji rodzinnych niezależnych prawników zajmujących się dziećmi oraz z mediacji skierowanych do dzieci.⁷

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt.

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Sądy powszechne	375 (stan na 01.01.2021 r.)	Ministerstwo Sprawiedliwości (MS)	W sprawach dotyczących osoby małoletniego dziecka sąd będzie miał obowiązek wysłuchania dziecka, jeżeli jego rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości na to pozwala. Nieuwzględnienie zdania dziecka i jego rozsądnych życzeń będzie wymagało uzasadnienia.

⁶ UNICEF, *Historia praw dziecka*, <https://unicef.pl/co-robimy/prawa-dziecka/historia-praw-dziecka> [dostęp: 25.10.2021 r.]

⁷ A. Widera Wysoczańska, *Opinia do projektu ustawy dotyczącego opieki naprzemiennej w kontekście analizy problemów psychologicznych dzieci i rodziców oraz problemów prawnych z uwzględnieniem wyników badań naukowych (druk senacki nr 63)*, Opinie i ekspertyzy OE-333, Kancelaria Senatu, 2021

Osoby sprawujące bezpośrednią opiekę nad dzieckiem, które utrudniają lub uniemożliwiają wykonywanie kontaktów z dzieckiem osobie uprawnionej	W 2020 r. zapadło łącznie 808 orzeczeń w sprawach dotyczących wykonywania kontaktów z dziećmi, w 2019 r. – 1 044, zaś w 2018 r. – 1 057. W 2020 r. tylko w 142 przypadkach zapadły orzeczenia o nakazaniu zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej, podczas gdy orzeczenia o zagrożeniu zapłatą oznaczonej sumy pieniężnej wydano w 634 przypadkach (łącznie wobec osób, pod pieczę których dziecko pozostaje oraz wobec osób uprawnionych do kontaktów).	Rzecznik Praw Dziecka (na podstawie danych MS)	Zapłata oznaczonej sumy pieniężnej na rzecz funduszu alimentacyjnego.
Małoletnie dzieci małżonków po lub w trakcie postępowania o rozwód i separację	W 2019 r. około 65 tys. małżeństw skończyło się rozwodem, z czego około 37 tys. rozwodów (około 57%) dotyczyło małżeństw z dziećmi w wieku poniżej 18 lat (21,9 tys. – małżeństwa z 1 dzieckiem; 12,9 tys. – małżeństwa z 2 dziećmi; 1,8 tys. – małżeństwa z 3 dziećmi; 0,4 tys. – małżeństwa z 4 i więcej dziećmi).	GUS	Wzmocnienie ochrony praw dziecka, w tym prawa do wyrażenia własnego zdania w sprawach, które go dotyczą.
Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury	1 podmiot	ustawa	Zwiększenie zakresu szkolenia i doskonalenia zawodowego sędziów, asesorów sądowych, prokuratorów i asesorów prokuratury prowadzonego w celu uzupełnienia ich specjalistycznej wiedzy o zachowania polegające na stosowaniu przemocy w rodzinie.
Sędziowie, asesory sądowi, prokuratorzy i asesory prokuratury	b.d.	–	

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych.

(ceny stałe z 2021 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
budżet państwa	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
budżet państwa	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
budżet państwa	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródła finansowania:

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł

Projektowana regulacja będzie miała wpływ na sektor finansów publicznych – spowoduje **wzrost wydatków budżet państwa** w związku z koniecznością dostosowania pomieszczeń na terenie sądu lub prokuratury, w których odbywać się będą wysłuchania dziecka, tak aby były

danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>przyjazne dziecku oraz zapewniały swobodę wypowiedzi i poczucie bezpieczeństwa dziecka, a także w związku ze zwiększeniem zakresu szkoleń i doskonalenia zawodowego sędziów, asesorów sądowych, prokuratorów i asesorów prokuratury prowadzonych w celu uzupełnienia ich specjalistycznej wiedzy o zachowania polegające na stosowaniu przemocy w rodzinie.</p> <p>Oszacowanie wysokości ww. wzrostu wydatków budżetowych w ujęciu pieniężnym zostanie dokonane dopiero po pozyskaniu dodatkowych informacji o liczbie obiektów i zakresie koniecznego dostosowania pomieszczeń na potrzeby przeprowadzania wysłuchań dziecka.</p> <p>Projektowana regulacja będzie miała również pozytywny wpływ na fundusz alimentacyjny, gdyż zakłada że zapłata oznaczonej sumy pieniężnej w sytuacji utrudniania lub uniemożliwiania wykonywania kontaktów z dzieckiem nastąpi na rzecz funduszu alimentacyjnego.</p>
---	--

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe.

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2021 r.)	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0
	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Projektowana regulacja <u>nie będzie miała wpływu</u> na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.</p> <p>Projektowana regulacja będzie miała <u>pozytywny wpływ na małoletnie dzieci doświadczające rozvodu lub separacji rodziców</u>, gdyż spowoduje wzmocnienie ochrony ich praw.</p>
--	--

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

9. Wpływ na rynek pracy.

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary.

☐ środowisko naturalne	☐ demografia	☐ informatyzacja
☐ sytuacja i rozwój regionalny	☐ mienie państwowe	☐ zdrowie
☒ inne: sądownictwo i prokuratura		

Omówienie wpływu	Zwiększenie specjalistycznej wiedzy sędziów, asesorów sądowych, prokuratorów i asesorów prokuratury o zachowania polegające na stosowaniu przemocy w rodzinie.
------------------	--

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Projektowana ustawa wejdzie w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Proponuje się zbadanie po 5 latach funkcjonowania ustawy, czy cel ustawy, którym jest wzmocnienie ochrony dobra dziecka oraz poprawa skuteczności prawidłowego wykonywania obowiązków wynikających z orzeczenia albo z ugody zawartej przed sądem lub mediatorem, w szczególności w przedmiocie kontaktów z dzieckiem, został osiągnięty.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.).

Brak.